VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen vuosikertomus 2024 (K 1/2025 vp)

TERHI SÄÄSKILAHTI, JOHTAVA ASIANTUNTIJA
EDUSKUNNAN TARKASTUSVALIOKUNTA
20.5.2025

Hallituksen vuosikertomuksen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden varmistaminen, säädösperusta

- Valtiovarain controller -toiminnon tehtävänä on valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 24 f §:n mukaan varmistaa, että hallituksen vuosikertomukseen otettavat valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvaukset antavat oikeat ja riittävät tiedot
    - talousarvion noudattamisesta,
    - valtion tuotoista ja kuluista,
    - valtion taloudellisesta asemasta sekä
    - tuloksellisuudesta.
- Valtioneuvoston asetuksen 853/2025 hallituksen vuosikertomuksesta mukaan kertomukseen sisältyy valtiovarain controller -toiminnon lausuma valtion talousarviosta annetun lain 18 §:ssä tarkoitettujen tietojen oikeellisuudesta ja riittävyydestä.

Lausuman perusteet

Sisällöllinen arviointi

- Valtiovarain controller –toiminnon (12.4.2017) ohje hallituksen vuosikertomuksen tietojen oikeellisuuden ja riittävyyden varmistamiseksi.
- Ohje kattaa perusteet seuraavien osa-alueiden arvioinnille:
  - yleiset arviointiperusteet,
  - politiikkakokonaisuudet ja julkinen talous,
  - ministeriöiden toimialan tuloksellisuuden kuvaukset ja
  - valtion tilinpäätös
- Vuoden 2024 hallituksen vuosikertomuksen arvioinnissa on painotettu erityisesti sisäisen valvonnan toimenpiteitä
  - tuotantoprosessin luotettavuutta (hyvän hallinnon periaatteet)
  - hyvän raportointitavan noudattamista (kriteerit)
  - raportointiriskejä (tunnistaminen ja hallinta)
  - tiedon luotettavuutta (alkulähde selvitettävissä)
  - tiedon olennaisuutta (suunnitteluasiakirjat)

Muu valmistelu

- Valtiovarain controller –toiminto on osallistunut hallituksen vuosikertomusta koskevan säädöspohjan uudistamiseen sekä ollut edustettuna hallituksen vuosikertomuksen toimituskunnassa.
- Yhteistyö Valtiontalouden tarkastusviraston kanssa valtion tilinpäätöksen sekä hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksen havainnoista.
- Yhteistyö Valtiokonttorin kanssa liittyen keskuskirjanpidon ja valtion tilinpäätöksen laadinnan riskianalyysiin ja sisäisen valvonnan toimenpiteisiin sekä valtion tilinpäätöslaskelmiin.

Keskeiset havainnot – Valtion tilinpäätös, valtiontalous ja valtion taloudenhoito

- Hallituksen vuosikertomuksen 2024 ja sen liitteiden 1 ja 2 arvioidaan antavan oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, taloudellisesta asemasta sekä valtion taloudenhoidosta.
- Vuosikertomus on laadittu pääosin säännösten ja määräysten mukaisesti, eikä se sisällä olennaisia virheitä tai puutteita.
- Valtion liikelaitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tilinpäätökset ovat vahvistettuja ja ulkoisten tilintarkastajien tarkastamia, eikä tietojen oikeellisuuteen ja riittävyyteen ole tilintarkastuksissa esitetty huomautuksia.
- Liikelaitosten ja rahastojen tuloksellisuudesta esitetyt tiedot antavat pääasiassa oikean ja riittävän kuvan liikelaitosten ja rahastojen tuloksellisuudesta toiminnan luonne huomioon ottaen.
- Vuosikertomuksessa esitetään valtiontalouden kokonaislaskelmat, eli talousarviotalouden, valtion liikelaitoskonsernien ja talousarvion ulkopuolisten valtion rahastojen muodostaman kokonaisuuden tuotoista ja kuluista sekä taseesta ja taseen ulkopuolisista vastuista.
- Valtiontalouden kokonaislaskelmat ovat informatiivisia, laskelmat on laadittu edellä mainittujen yksiköiden virallisten tilinpäätösten perusteella, mutta ne ovat tilintarkastamattomia.
- Kertomusosassa esitetyt tiedot ja arviot valtiontalouden tilasta täydentävät valtion tilinpäätöksen antamaa kuvaa valtion taloudellisesta asemasta.
- Kertomusosassa esitetään katsaus julkisen talouden tilaan sekä annetaan tietoa valtiontaloudesta ja valtion taloudenhoidosta.
- Kertomuksessa kuvataan taloudelliseen asemaan ja kehitykseen liittyvät keskeiset tekijät.
- Julkisen talouden raportointiin sisältyy kuvaus valtion toiminnan keskeisimmistä taloudellisista riskeistä ja niiden merkityksestä. Kuvaus antaa kohtuullisessa määrin oikean ja riittävän kuvan valtion vastuista.

Keskeiset havainnot – Ministeriöiden tuloksellisuus

- Kokonaisuutena arvioiden vuosikertomuksen laadinnassa on noudatettu hyvän hallinnon periaatteita ja hyvää raportointitapaa.
- Kertomus antaa kohtuullisessa määrin oikeat ja riittävät tiedot tuloksellisuuden kehityksestä.
- Kertomuksessa ja sen liitteessä 1 esitetyt tiedot antavat kokonaisuutena riittävän kattavat tiedot vuoden 2024 talousarviossa esitetyn yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä.
- Ministeriöiden toimialan toiminnan ja toimintaympäristön keskeisimmät muutostekijät ja niiden kytkös yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden välille on esitetty riittävässä määrin.
- Katsaukseen sisältyvien riskiarvioiden sisältö on parantunut edellisiin vuosiin verraten.
- Arvio hallinnonalan taloudellisuuden ja tuottavuuden kehityksestä jää vaatimattomaksi, lähinnä määrärahojen käytön kuvailuksi.
- Vuosikertomuksen informatiivisuutta lisäävät havainnollistavat taulukot ja kuviot sekä asiakirjalinkitykset.

Kehitettävät asiat

- Riskiraportoinnissa on oikean ja riittävän kuvan muodostamiseksi suositeltavaa kuvata myös riskien vakavuutta sekä riskitilannekuvassa tapahtuneita merkittäviä muutoksia.
- Suositeltu taulukkomuotoinen esittämistapa jäntevöittää riskiraportointia ohjaamalla välttämään taustoittavaa ja kuvailevaa sisältöä.
- Hallinnonalan toiminnan taloudellisuuden ja tuottavuuden kehittymisen raportointia tulisi edelleen kehittää (osana tavoiteasetantaa).
- Vuosikertomuksen numeerisen tiedon osalta tiedon alkulähteen merkitseminen parantaisi tiedon luotettavuuden arviointia.
- Vuosikertomuksen sisältövaatimusten ja laadintaperusteiden vakiinnuttamiseksi tulisi harkita vuotuisen laadintaohjeistuksen korvaamista pysyväisluontoisella ohjeistuksella.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

JAANA KUUSISTO, VALTIONEUVOSTON CONTROLLER
JAANA.KUUSISTO@GOV.FI

TERHI SÄÄSKILAHTI, JOHTAVA ASIANTUNTIJA
TERHI.SAASKILAHTI@GOV.FI

VM.FI | @VMUUTISET